

далеко строкові (понад 15 років). Засоби вираження короткострокових і довгострокових трендів мають різну природу. Деякі тренди вже існують, але їм потрібен час, щоб стати цілим, досконалим. Деякі тренди народжуються і вмирають швидше, ніж мас-маркет встигає їх скопіювати, - і так і не стають широко популярними.

Якщо розглядати моду на достатньо тривалому проміжку часу, її зміни видаються досить регулярними, тобто цілком передбачуваними. Філософ Жиль Ліповецькі пише, що це певна форма соціальних змін, яка не залежить від певного об'єкту. Цей соціальний механізм впливає на різноманітні сфери життя. Мода є однією з форм соціального регулювання та саморегулювання людської поведінки, як індивідуальної, так групової і масової. Мода завжди мала елемент циклічності. Дещо в моді, поки воно з моди не вийшло. Циклічність моди дала можливість її прогнозування. Виникнення і соціальне ствердження моди – довготривалий процес, що поступово розвивається всередині і із старих соціальних форм, пише А.Б.Гофман. Мода – це механізм соціальної регуляції. Будинки моди також відіграють важливу роль в прогнозуванні моди. Прогнозуванням моди займаються тренд-бюро.

Соціальне майбутнє є, мабуть, найбільш популярним напрямом досліджень і роздумів про майбутнє у філософії. Прогнозування має бути гнучким, оскільки природа розгалужених соціальних систем є складно організованою та еволюційною. Агенства з прогнозування трендів в своїй роботі поєднують креативність, аналітику і орієнтацію на бізнес, дають шанс заглянути в майбутнє і будувати його набагато більш свідомо.

Урущак Богдан Андрійович

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

СТИЛІ УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКОВИМ КОЛЕКТИВОМ

Управлінська діяльність – сукупність скоординованих дій та заходів, спрямованих на досягнення певної мети в межах організації [1, с. 288]. Управлінська діяльність завжди передбачає самодіяльність і творчість суб'єктів та об'єктів управління.

У військовому середовищі поняття управління розуміється як діяльність командирів, штабів, інших органів управління щодо підтримання у постійній бойовій готовності підрозділів і частин, підготовки і проведення бойових дій і керівництва підрозділами при виконанні отриманих завдань [2, с. 369].

Основною особливістю військового управління є принцип єдиноначальності, який полягає в одноосібній (персональній) відповідальності командира за підпорядкований підрозділ. Разом з тим, принцип єдиноначальності не виключає принципу колегіальності на етапі прийняття рішення. Це дає можливість командирі підрозділу заслухати думки підлеглих на нарадах і загальних зборах, враховувати їх при вирішенні питань повсякденного життя, підготовки і ведення бойових дій.

Система військового управління передбачає не тільки використання командиром службового (посадового) авторитету, а й бути лідером. Лідер – авторитетна особистість, яка впливає на членів групи, веде їх за собою, виявляє ініціативу, бере на себе провідну роль [4, с. 228].

Особистісні якості командира-єдиноначальника реалізуються у стилі управлінської діяльності. Отже, у залежності від індивідуальних особливостей, знань, практичного досвіду, ставлення до колективу, способів і методів впливу керівника на підлеглих можна виділити основні стилі управління: авторитарно-одноосібний, одноосібно демократичний, пасивно-потуральний [3, с. 22].

Авторитарно-одноосібний стиль характеризується надмірною концентрацією влади в одних руках. Командир-авторитар одноосібно приймає рішення та втілює його у життя. Він програмує всі дії своїх підлеглих і використовує їх як виконавців своєї волі, міцно утримує владу в своїх руках; вимагає дисципліни та ідеального порядку, рішуче карає за найменше порушення; бере на себе всю відповідальність за результат діяльності; до підлеглих проявляє сувору вимогливість; створює суворий психологічний клімат. Таке управління оптимальне в екстремальних умовах, там, де бракує часу на наради та обговорення ситуації, де командирі необхідно проявити волю, рішучість, взяти на себе відповідальність за наслідки прийнятих рішень. Але сьогодні, в умовах будівництва демократичного суспільства, дедалі більше даються взнаки негативні сторони авторитаризму. Це передусім те, що, авторитар не переймається проблемами колективу, поверхнево ставиться до задоволення потреб і запитів підлеглих, нехтує пропозиції заступників та молодших командирів; формує лише пасивних виконавців, що іноді перешкоджає успіху справи.

Одноосібно-демократичний стиль передбачає надання молодшим командирам самостійності на рівні їх посадових обов'язків; вирішення службових питань за їх участю; створення сприятливих умов для життєдіяльності підлеглих, задоволення їх потреб і запитів, тактовне ставлення до підлеглих; справедливую оцінку діяльності підлеглих. Одноосібно-демократичний стиль управління не суперечить принципу єдиноначальності і персональної відповідальності командира. Володіння таким стилем є показником

морального здоров'я військового керівника, вміння спілкуватися з підлеглими, його впевненості у власних силах. Елементи демократичного стилю зміцнюють реальну владу командирів, підвищують їх авторитет.

Пасивно-потуральний стиль відображає байдужість до проблем підрозділу і окремих військовослужбовців; пасивність у керівництві, невміння чітко ставити завдання підлеглим; небажання або навіть страх брати на себе відповідальність і приймати складні рішення; намагання перекласти свої обов'язки на заступників, молодших командирів; поверхневий аналіз стану військової дисципліни; намагання перекласти власну вину на підлеглих; схильність до умовляння, потурання підлеглим, підлещування до них, панібратство. В такому підрозділі, зазвичай, функцію управління беруть на себе негативні лідери, панує кругова порука, приховування порушень військової дисципліни. Такий стиль недопустимий у військових підрозділах. Він може спричинити формування негативних тенденцій у формі колективної думки, колективних настроїв та традицій.

Таким чином, найбільш оптимальним стилем управління військовим колективом у мирний час є, безперечно, одноосібно-демократичний. У бойових умовах, за певних обставин, можуть бути доцільними риси авторитарно-одноосібно стилю. Мистецтво військового керівництва полягає в тому, щоб стиль відповідав змісту та характеру завдань, які покладаються на військову частину (підрозділ). Тому на сучасному етапі розбудови Збройних Сил України актуальним постає питання щодо підвищення ролі стилю управління; ефективного поєднання командиром у своїй діяльності рис різних стилів управління; вміння поєднувати єдиноначальність та колегіальність, а також спроможність мотивувати підлеглих до ефективного виконання завдань.

Список використаних джерел

1. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с.
2. Організація виховної роботи в підрозділах Збройних Сил України: Навчальний посібник / Безбах В.Г., Клименко В.С., Кубицький С.О., Мацагор О.А. – К.: ВІКНУ, 2011. – 505 с.
3. Подоляк Я.В. Личность и коллектив: психология военного управления. – М.: Воениздат, 1989. – 350 с.
4. Ягупов В.В. Військова психологія: Підручник. – К.: Тандем, 2004. – 656 с.

Ладика Ірина Ярославівна

Львівський національний університет імені Івана Франка

Луць Юлія Михайлівна

Львівський національний університет імені Івана Франка

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ФЕМІНІЗМ»

Перш ніж розпочати розмову про фемінізм, варто спробувати означити це поняття, яке є доволі дискусійним. Часто його трактують неправильно, що призводить до викривлення уявлень про це явище. Кандидатка соціологічних наук **Тамара Марценюк** у своїй книжці «Чому не варто боятися фемінізму», пише про те, що слово «фемінізм» має французьке походження. Вважають, що цей термін увійшов у вжиток завдяки французькому утопісту Франсуа Марі Шарлю Фур'є. Він висловлював феміністичні погляди у своїх основних роботах – від «Теорії чотирьох рухів і загальних доль» до «Фальшивої промисловості». Автор заявляв, що жінки є пригнобленими, до того ж і в економічному, і в моральному аспектах. Згідно з авторкою праці «Основи сучасного фемінізму», американською феміністичною історикинею Ненсі Котт, засновниця першого суфражистського товариства у Франції Юбертін Оклер теж уживала термін «фемінізм» у 1880-х роках. Згодом термін мігрував до англомовного світу, у Велику Британію та США. Першу задокументовану згадку терміна «феміністка» в Америці приписують статті 1906 року про соціалістичну феміністку Мадлен Пеллет'є. Феміністок часто називають суфражистками, особливо тих, які боролися за право голосу для жінок. Представниці першої хвилі фемінізму загалом не використовували цього терміна. У західних країнах його почали активніше вживати вже у другій половині ХХ століття. У пострадянському українському суспільстві термін «фемінізм» стає відомим передусім завдяки дослідницям і дослідникам літературознавчих студій. Відомою феміністкою була зокрема літературознавиця Соломія Павличко (1958-1999), докторка філологічних наук, професорка Києво-Могилянської академії.

Американська соціологиня й авторка досліджень на гендерну та феміністичну тематику **Джудіт Лобер** вважає, що «фемінізм – це суспільний рух, головна мета якого – рівність між жінками й чоловіками». Тобто фемінізм – це подолання ієрархій, нерівностей. Сутність фемінізму потребує обґрунтування на двох рівнях, оскільки, з одного боку – це широкий суспільно-політичний рух за права жінок, а з іншого – це комплекс соціально-філософських, політичних, соціологічних, психологічних, культурологічних теорій, які аналізують становище жінки в суспільстві. У словнику **Мерієм Вебстер** подано такі два визначення фемінізму: 1) теорія політичної, економічної, соціальної рівності статей;